

מבעד למסוה

(שעורים בהסתכלות)

יסלה נא לי חברי וידידי דון X שאני מסוג את גבולו הפנימי ומספר מעשה שהיה בהיותי "יוסטיסיים בתל אביב", ובדידי אני הוה עובדא.

ברוך נפיעתי האחרונה בארץ ישבתי עם אשתי במכונות מספר 92 של "המעביר" בקצה הרוח אלנבי על יד הקווינס לנסע למרכז המסחרי ושי למתי לנהג מחיר שני כריטיסים וגם קבלתי מינו עורף משיילינג ושתו פתקאות קטנות.

כשהגיעה המכונות לאחת התחד נות קפץ עליה בחור בעל "קשקט" ודרש מאת הנוסעים את הפתקאות שלחם וקבינותי כי זהו ה"קונטרולור" (מבקר הכריטיסים בלע"ז); פנה גם אלי והפשתי בכל כיסי בגדי ומכנסי ואלס אחת! הפתקאות נעלמו... — תשלם כסף! — ענה לי הכי חור בלחש.

— כיצד? — אמרתי לו—והרי כבר שלמתי לנהג וגם נתן לי עורף והפתקאות נפלו מידי!... — זה לא עסקי! — ענה בעל הקשקט" — יש לנו חק שכזה! — איזה "חק"? — אמרתי לו— האם זהו חק של העיריה או של המדינה? — והרי יש לי עדים שראו בעיניהם כי שלמתי לנהג, וגם הוא בעצמו לא יכחיש.

— כן, נכון הדבר — השיב הקונטרולור — אבל זהו החק שלנו!... תן כסף!... —

נסיתי לטעון: — והרי גם ברכבת של הממשלה אין משלמים פעמים במקרה שכזה! ואלס הנהג התעקש ואמר שלא יזון ממקומו עד שלא אישם. נוסעים אחרים שירדו מהמכונות בתחנה זו לחשו לו דבר מה באזוני בהירותם באצבע עלי והוא לא זע ולא זז.

טילא ראותי כי נפלתי לתוך "מוסקבה" ונוכרתי גם במטרטבי" של כתריאלובקה, ובאין ברירה שלמתי עוד פעם, כשהגענו למרכז המסחרי הלכתי ישר למשרד "המעביר" ושם

מיצאתי את הפקיד, שידע כבר מראש את כל המעשה וממשרד מלא אנשים — זוהי טעות! — הקדים הפקיד ואמר בנימוס והושיט לי את הגרוש... — את הגרוש הזה—ענית לי — ויטיב כבודו לשים בתוך קפסות קרו הקיימת — ואני רוצה רק לדעת "היכן הוישר"? ומהו ה"חק" שלכם לשלם כפלים בעד נסיעה אחת? והנה הופיע הנהג הנאשם בעצמו וכדי להתנצל על מעשיו, פנה אל הפקיד ואמר בורגוני, כדי שלא אבין: — אינם קבלתי מינו את הכסף בראשונה, אבל המבקר אמר לי שזרז "פרוינק" והפצתי להראות קצת ר"א ל"פרוינק" הזה, (לכוש חיתי טעיל דרך מורחיי והברתי לשוץ הקדש נוסח ספר וע"כ בא כנראה לידו טעות כזו).

— סליחה, אדוני, אמרתי לו אף אני בז'רנן אשכנזי טהור, גם בזה אינך צודק, שהרי אינני כלל "פרוינק"...

צחקו אדיר פרץ מפי כל הקהל והנהג התל אביובי נדהם ונישאר עומד כפה פעור.

— אצלנו אין כל הפרש— נסה פקיד "המעביר" להתנצל והביע את צערו על כל המעשה—אנו נסדר את הדבר ונתקן להבא.

ובצאתי משם שמעתי הערה מפי אחד מהקהל: — אבל כל הנמים צריכים לקרות דוקא לעזבות, כדי שיהיה לו מה לכתוב! — והיפה שבכל הדבר הזה הוא ייבטאווי לפתח תקוה מצאתי בכיס את שתי הפתקאות שאבדו... * * *

וישוב מעשה ב"פרוינק", אבל לא בתל אביב ולא במכונות אלא בעיר העתיקה בירושלם.

שם בבקר חולים הישן לחשוכי המרפא אשר בעיר העתיקה ישנם שגו שתוקים, אחד אשכנזי ואחד ספרדי.

הספרדי חי בצער ובדחק גדול ומתקיים ביסורים על לידה אמת לחני דש, וחברו האיטנזי קיבל תמיכה למשפחתו ומסקודות שונים, נכטרו הדומיהן של צעירות אחדות על הכי פרדי האומלל ופנו לגבאיות והנשים הצדקניות של חברת "פקודה נפש", בעירנו לטובת המסכן הזה.

— כן! — ענתה הנכבאה בשפתות הן — אמנם החמינות גדולה עליו, אבל לא נובל לעשות כלום מפני עווא... "פרוינק"! — וענתה לה השתדלנית הצעירה: — אכן פקיה נפשי דוחה שבת ומפוקה נפשי שלכן רוחה פ ר ד י... * * *

עלם הפיר הוא אצלנו ולא כשימו כן הוא: ישנה, למישה, אשה המכונה בשם "יפה" והיא, כמו להכעים, מכוערת כליל השחור או ידעתי אשה יששמה "טובה" וחיא — לא עליכם — מדי שעת בקסנטיפה ביטעה, וישנו, למישה, בת"א יהודי אחד שהוא המוציא לפעל את פסקי הדינים של בית המדישפטים לקנסות ולמיאסרות ושמו ב"י ישראל — "דערבארעמדיקער", כל"י מר: ה ר ה כ ו י... או למישה, ישנו בהיפה "גן המישמה" שלא מצא ת-בו שום יטפה.

ולפעמים יש אשר יטא גרים, הנה, למישה, נוחנים בכמה קהלות קדושות באישכנו לכלל ב"החשע נא רבה" כרוב מבושל במים, עמדו חכמי ישראל כנרטיניה לך מצא, עד שקם פרופיטור גרמני בישי רא, שחקר ודרש היטב ומצא את המקור דוקא ב"מהזור", הן ידוע הוא כי בתפלת "הוישענא רבה" בשעת הבוט "ההושיענות" על הספסלים ובי קרקע נוחנים לצעק בקול רם: "קו"ל מבשר", ואחב"י מאשכנז, שאינם בקואים כ"כ בלשון הקדש, כידוע תרנו את המלים האלה בפרושו הנרמינו דהוינו: "קו"ל פרושו: כרוב, ומדי בשר" (אים וואסיר בלע"ז) פירושו: במים, וע"כ הם מכשלים את הכרוב במים כדי לקיים את חפסוק במלווא... חברים אחרים ובתוכם יהודי אחד

שהעמותו "ההגון" הבתיר אותו בשם "זקן החקלאים". כשנתפרדה החכילה תקע אותו "הזקן" את ידו לכל אחד ואחד, בידך אותם בחתימה טובה כנהוג ובשנה טובה וסוים בפסוק: יהי רצון שהשלוים ישרור בינינו ונחיה כלנו לאגודת אחת וכו" וכו" עד גמירתה.

— "ולך" — הוא פונה אלי באחרונה—אינני נוהג את ידי אתה "דאר היום,ניג"!!... "החכמה" הזו של אותו "זקן" עשתה, כובד, רשע עמוס מאד על הנרעים שהביעו את השתוממותם על הדבר שאינו מתאים לא לרגע ולא לזמן... ואד לחנם מצטער "אנ"ש" שלנו כחמת שעל "זקנים" כאלה אמר פעם מי שאמר: סלהינא להם אליהם, כי" ומה יתם עושים!... * * *

וכך דרכנו ב"ה מקדמת רגא, לקיים מה שנאמר: "הקיל קול יעקב" אלא שהממשלה האנגלית עושה לנו להופך ואומרת: "לוק לוק יעקב", ובשעה ש'לוק נוסע עם קיש אל העמק צעיר ולנבלום לקטרינג נגד הכוהל כי זהו מנהגם תמיד: בשעה שרידס, למישה, נסע לישראל נסע סטורס לישי טעאל — לשווי המישקל... וכרוך השם: נ ז ה ג ה, והר ראוה שכל צעירינו וצעירותנו שרים ברכבת וכרחובות בקול רם: "ה כו ת ל ה ו א ש ל — ק — ג ו י!" ובינתיים הסירו עפי"ה קורה מעביה את ארון הקדש, מיכתל בחמת שחוא גדול בעיני הנויים ואינו מתאים לש"ל ח ערוך הקדש שקורין לו כשם מזור מן התגדה: "סטטוסיקוו", ומודדיו אותו (לא את סטטוסיקוו אלא את הארון) ב"אינטיסיים" על מנת להקטינו כשם שהקטינו את ביתנו הלאומי, שהוא הולך ופוחת כאכול שהפת ר"ל...

וגם התהלכה של "ישראל" נדיחה עפי" רמזי מנבוה — לא חליפה באפן רשמי, שהרי אי אפשר למנע תהלוכה דתית כמו "נבי מוסה" למי של — ולא חלילה מפפני הפחד או

איוה "יותור" חדש אלא כמו שאמרה בשעורי הקודם: והיישגין לכלק... ובשעת חירות אוכלים: אשרי וישבי ביתך! — וישערו נכפשכם: גם כשהשנים כתיקונן יש סכנת נפשות מימי להכנים עשרת אלפים יהודים ואפילו החצי מזה לתוך הסיטיזנות הצרות של "הכתל" כמו לתוך המכרות, להבדילה ומכשי"ב עכשיו אהרן ה"מלקות" של בני כיום כפורים... ואם הדפדפה רבונה, בשעורי "עזמות" במישך השנים, המצאו כי עוד לפני הרב הראשי נאמר כי ישנם שלשה מקומות בארץ, שאבותינו שלמו מהירים במיטב בספס, טבין ותקילין, וישיש לנו עליהם "קושאנים" כת"ך ובכ"ז אין לנו דריסת הרגל בהם ואלה הם: מקום המקדש והכתל יערית המכבלת ויטכם... אלא, שקמו נואלים לה"כתל" באר מדיקה והרכנים האורתודוקסים ההד ליינו לעשות מעבדות לנאולת הכותל, ובדואי יפתחו משרדים, ימנו מנהלים ופקידים, ישלחו שדר"ים בכל תפוצות אמריקה וישאר לה"כתל" שנים או שנים וחצי למאה, מישי כנהוג בכל כספי היטנוריות לא"י... וגם בירושלם עיה"ק יעופו אי"ה אלפי מכתבים שנוגדים לנאולת "קבר רחל", ישיש לו "ישיב ב"ת" על הניר והם ניוונים כמכספיו הולך זה לעשות בשנים...

ולע"ע ישנם אפוסטרופיטים ובעלי בתים שהם נהנים מן החפז של הכי תל, כבר ספרתי לכם פעם ע"א היהודי די הצפתה, שפתח לו "בית חרשת" קטן על יד הכתל, שהוא הולך ומתד אנטרפריזה" בארצנו, הוא יטב לו מקום בדיר של עוים סבוך לכותל העצמיד בו "ארון קדש" וספר תורה והכרין על סחורתו, אלא ש"א נמצאו "בהמות", שירצו ללכת להמקום קדיש" זה והוציא את סחורתו אל השוק לפני הכתל, וקראו בתורה משי בתות ובטועדוים וכבר "עליות" שמי נות ועשה "ביזנים" ובסי"עיתא דש מינא הלך הכל, אלרייט", ובזמן האי חרון השכיל לעשות, כדי לרכש "קר

ניב", ובעזרת "הרכי" קבע גם כהוציא בין הוכרים והנקבות, ומכיוצת זו פ ח צ ה את ראשנו כיום כפורים זה... — ואולס זוהי נחמתנו בענינו, שי קונורתו יודינו בלונדון הכטייה לעי שות "אינטרפלציה" בכית המורשין ולעורך שם את ה"פרלמנט" בחדש נובמבר, כלומר אחר חדש ימים, מסד תמא יארע איוה מאורע גדול בקטב הצפוני או הדרומי או חס ושלוס באר צנו והכל ישבח כילב ומיכל הסדרס הזה וה"הויצעקו" שעשינו בעתונים ובאספות ותיה—כמו שאמרתי: להי בדישל קש... ושואל אני את עצמי בפהר ורתת: מה יהיה הליכה אם יעלה על דעתם של הנויים שם בהבר הלי אומיים לתת לנו את הכתל המערבי ונננה שם במקום החרבות של המוני רבים בית כנסת גדול, בית תפלה לכל העטים, הרי אז תהל "התנוה" הרשעה העיונים כך יוכירו את השם "כנסת ישראל" ומיד יקומו האנודיסטים ולי דאג, ואח"כ החל סדרה חדשה של נוסח ספרד ונוסח אשכנז, וחסידו גור ותסידו קרילין, "ברוך שאמר" לפני הברכות וה"יצמה פורקניה", "ישורוק", וענג שבת בקצור יהיה "שמח" והלאוי שלא נתחרט על כל המעשות... והעיקר, רבותה, היא ל צ ע ק! במאמר ה"ל": כל הטמן מהברו קילו גדול כהברו, תינוק צועק יותר מאביו: "מיוטורסיקל" כרעיש ברחוב "פיק פיק פיק פאק"! יותר ממכונות גדולה של "ביואיק" או "שברולטה"; "לבו נדננה" מבית הכרם "הולך ומרנן" יותר מיטורי עם של ביאליק, המנין של יהודי בנגד ב"רוחסה" צורה יותר מיכל כנסיות ירושלם, ועם ישראל תק טן והחלש צועק יותר מיכל אומות העולם.

אם ה"הויצעקו" הזה יועיל — נראה אה"כ, תפתגם הספרדי אומר: תינגק שאינו בוכה אין מיניקין אותו... * * *

וכיעשה בתווך יהודי אחר מאנר גלית, שהלך בשבוע זה בלוית מורה דרך עברי לבקר את מקום המקדש,

שהגיעו אל השער עמד "חלב" אהר נבוה ושאל מאת התייד כלשוננו: — האם יהודי אתה? — "יעם, סיר!" (כן, ארוני!) — ענה התייר היהודי בנאון. — ובכן, אסור להכנס! — ענה החלב ונענע לאוה שליכה.

לשוא נסה התייר להוכיח לו כי אין מתפקידו לבקר את ציוניותה ויד לט דבריו לא הועילו: "אסור!" והסל.

נפל מורה הדרך על המצאה וני גש עם תיבב אל השער השני, שם עמד שוטר ערבי ובראותו את התייר פתח לפניו את הדרך ואמר בכבוד גדול: "תפאדאלו!" (במקשה) ושני היהודים נכנסו בלא שאלות ואיש מאנשי המבנה לא כהה בהם ולא התגד.

הדרגים האלה הגיעו, כמובן, למי קומות הגבוהים ושם השתרלו כיד ה"גנגטלמניות" הטובה עליהם לסדר ולטשטש את הדבר. והתירוץ היה כי אינם פקודה רשמית למנע יהודים מכזא אל מקום המקדש אין, אבל ה"ר לילכ" שעמד על יד השער השב כי הוא יהודי אורתודוכסי, ולהנה אסור עפי" דון ישראל להכנס למקום מקדש. * * *

ולכזא מירא דלא רמיווא באר ריתא דאפילו "ברית שלום" שלנו: בפרשת "פנחס" כתוב: "בריתי שלום" והאות "וו" היא קטועה ולי דברי הגמרא ב"קטע ה"וו" כפני כי זה שלום קטיעא. כנראה, שוהו מכיון "הברית שלום" שלנו עם הערבים ואולי ה"וו" קטיעא מוכז: להו" של קטורסקי? * * *

ומהמת שאני נחפו להכין "הר שענות" ה"רשות ליום מחר ומתכוונן לנסע לחרצאתי בת"א על "הכתל המד ערבו" בברית טרוטפלרור, הני מסד יים בברכה שנוכה כלנו ל"פתקא" טובה משמוא ובשעת פתיחת הרקיע כליל הושענא רבה נבקש מהאי השוכן בציון שנוכה לשנה הבאה בירושלים בלא דבים ובלא קיטרונוים עלינו ועל כל ישראל ונאמר: אמן!